

Onko hevosellasi **hiekkalaatikko** vatsassa?

Eläinlääkäri Ritva Kaikkonen Hyvinkään Hevossairaalasta teki tutkimuksen Helsingin Yliopistollisessa Eläinsairaalassa hevosten suoliston hiekkakeräytymistä muutama vuosi sitten. Tutkimuksessa oli mukana kaikkiaan noin 200 hevosta ja ponia, joiden vatsaontelon etuosa oli röntgenkuvattu. Tästä materiaalista poimittiin ne hevoset, joiden suolistossa todettiin hiekkakeräytymä.

Hiekka poistetaan yleensä suolesta laksatiivin avulla.

Turpakopalla suu pysyy kiinni.

Roduittain käsiteltynä suomenhevosilla oli eniten suuria hiekkakeräytymiä paksusuolessa, ponirotuiset tulivat hyvänä kakkosena. Kannattaa muistaa, että joskus jopa parin kuukauden ikäisillä varsoilla saattaa olla hiekkaa suolistossaan suurikin määrää.

Mistä sitten hiekan syönti johtuu, onko kyseessä vitamiinin puutos tai vain paha tapa?

- Tämänhetkisen tiedon mukaan hevosen hiekansyönnillä ei ole todettu olevan yhteyttä minkään tietyn vitamiinin puutostilaan. Totta on, että joskus maassa saattaa olla määrättyjä paikkoja, mitä hevoset nuolevat mielellään. Silloin siinä voi olla kuparia tai joi-tain muita mineraaleja, mitkä vetävät hevosia puoleensa, kertoo Ritva Kaikkonen Hyvinkään Hevossairaalasta.

Hiekan syönnin syiksi epäillään sijaistoimintoja tekemisen puutteelle, silkkää ahneutta tai vaikkapa kiputilaa. Suurimmalla osalla suoleen kertynyt hiekka tulee

kuitenkin ajan mittaan ruuan mukana.

- Hiekka on usein yllätys hevosen omistajalle. Hiekkakeräytymän tyypillisiä oireita ovat ähkyoireet. Oireilu voi esiintyä toistuvina lieväoireisina ähkyinä tai akuuttina, voimakkaampana kiputilana. Eräs tyypillinen oire on myös krooninen ripuli, tällöin hevosen yleisvointi voi olla muutoin hyvä. Joil-lain yksilöillä esiintyy myös karva-peitteen laadun heikkenemistä sekä liikkumishaluttomuutta.

Jopa 45 kiloa märkää hiekkaa suolessa!

Hiekka kertyy useimmiten paksusuoleen vatsaontelon etuosaan, mutta sitä voi kerääntyä myös muihin paksusuolen osiin. Mahalaukuun ja ohutsuoleen hiekkaa ei kerry.

Ultraäänitutkimuksella voidaan todeta hiekan olemassaolo, mikäli hiekkaa sisältävä suolen osa määkää vatsaontelon pohjalla, mutta vasta röntgenissä nähdään keräy-

Pehmeä kangasmalli on isoreikäinen ja sopii myös heinäahmareiden kesäasusteeksi.

tymän pituus ja korkeus. Hiekan kilomäärää ei tietystikään pysty röntgenin perusteella arvioimaan, mutta esimerkiksi leikkauksissa on todettu keräytymiä, joiden paino on ollut jopa 45 kg.

Hiekkakeräytymän hoito riippuu hevosella olevista oireista. Jos yleisoireet ovat lieviä, hoidetaan hevosta lääkityksin. Mikäli pääoire on akuutti raju kipu, jota ei saada hallintaan, päädytään leikkauspöydälle.

- Hiekka pyritään poistamaan laksatiivisilla eli suolen sisältöä pehmittävillä lääkkeillä. Tilanteesta riippuu, jääkö hevonen meille hoitoon vai ei. Hyvävointiset lähtevät kotihoitoon laksatiivin kanssa, jota annetaan tavallisesti noin 2 viikon ajan. Osalla jo tämä auttaa kokonaan tai ainakin vähentää hiekan määrää radikaalisti. Jos ei, laitamme täällä laksatiiveja nenänieluletkulla noin viiden päivän ajan. Viimeistään tämä tepsii jo suurimmalle osalle, kertoo Kaikkonen.

- Harvemmin joudutaan leikkaamaan, ja useinkaan ei etukäteen tiedetä, että ähkyen aiheuttaja oli hiekka. Hiekkäahkyjen leikkauksessa on omat riskinsä, sillä suoli ja märkä hiekka painavat kymmeniä kiloja. Leikkaustilanteessa suoli joudutaan nostamaan vatsaontelosta ulos, ja vaarana on suolen repeäminen. Hiekka voi myös aiheuttaa tulehdusreaktioita suolen sisäpinnalla ärsyttämällä sitä. Hiekkakeräytymä voi kovettua suolessa sementtimäiseksi, ja tällöin sen hoito on hankalaa, eikä sitä välttämättä saada pois lääkinnällisin keinoin. Onneksi nämä tapaukset ovat hyvin harvinaisia.

Hiekkatesti kotikonstein

Alustavan hiekkatestin voi tehdä kotikonstein helposti: laita muovipussiin pari ulostepalloa ja vettä. Sekoita. Anna seistä hetken. Mikä-

Eläinlääkäri Ritva Kaikkonen ja venäjänvinttikoiran Naru Hyvinkään Hevossairaalan maisemissa.

PK | INTERNATIONAL
SPORTS *WEAR*

Maahantuojat: Kaprioli Trading Oy, puh. 03 367 1633

Muovinen kova turpakoppa.

Joskus hiekka voi viekää hevosen jopa leikkauspöydälle asti.

li hiekkaa laskeutuu runsaasti (> 1 cm) pussin pohjalle, on kenties syytä tutkituttaa hevonen hiekkakeräytymän varalta. Muutama hiekkahippunen on normaalia. Hiekan puuttuminen ulosteesta tai sen vähäinen määrä ei ikävä kyllä varmista sitä, ettei suolistossa voisi olla hiekkakeräytymää. Ongelmahan on, että hiekka ei poistu normaalia kautta. Testin paras käyttökohde ovatkin ne hevoset, jotka ovat hiekanpoistolääkityksellä, näin testin avulla voi kotiooloissa seurata hiekan poistumista.

Tiedon lisääntyä hiekkao ngelmia osataan nykyisin myös ennaltaehkäistä. Hiekkatarhasa oleskelevan hevosen ruokinta-alue olisi hyvä kattaa havukeroksella, betonilla tai vaikkapa isolla kumimatolla, jotta viimeistenkään korsien mukana ei vatsaan menisi hiekkaa ainakaan ruuan mukana.

Jos sitten kyseessä on parantumaton hiekkaimuri, viimeisenä vaihtoehtona on varustaa hevonen turpakopalla. Markkinoilla

Alustavan hiekkatestin voi tehdä myös kotikonstein helposti

kaupataan useita malleja, esimerkiksi umpinaisia pienillä juomarakosilla varustettuja kovia muovikoppia tai vaikkapa pehmeitä kangasmalleja.

- Nämä kopathan eivät ole luonnonmukaisia hevosen elintavoille, sen kun pitäisi luonnonlakin mukaan syödä jotain lähes koko ajan. Tiukan paikan tullen kopan laittaminen on helppo päätös: onneton terve koppaturpa tai aluksi onnellinen, lopulta sairas hiekkamaha. Ja tosi hiekanhimoista ei edes koppa estä, kyllä se keinot keksii, kertoo Ritva. ♦